

חזקיהו והמהפכה הדתית

שי פינקלשטיין
רב קהילת ניצנים

הסיבות למהפכה הדתית של חזקיהו:

מלכים ב פרק יח

- (א) ויהי בשנת שלש להושע בן-אלה מלך ישראל מלך חזקיהו בן-אחז מלך יהודה:
 (ב) בורעשרים וחמש שנה היה במלכו ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם ושם אמו אבי בת זכריה:
 (ג) ויעש הישר בעיני יקוק ככל אשר-עשה דוד אביו:
 (ד) הואו הסיר את-הבמות ושבר את-המצבת וכת את-האשרה וכתת נחש הנחשת אשר-עשה משה
 כי עד-הימים ההמה היו בני-ישראל מקטרים לו ויקרא-לו נחשתו:
 (ה) ביקוק אלהי-ישראל בטח ואחריו לא-היה כמהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו:
 (ו) וידבק ביקוק לא-סר מאחריו וישמר מצותיו אשר-צוה יקוק את-משה:

חומת אנך (הרב חיים יוסף דוד אזולאי-החיד"א) דברי הימים ב פרק כט
 ושם אמו אביה בת זכריהו. ראויה אמו לקרותו על שמה כי היא גרמה לו שלא נשרף לע"ז כמו שאמרו
 רז"ל דאף לחזקיהו בקש לעשות אלא שסכתו אמו סלמנדרא

מלכים ב פרק יז

- (א) בשנת שתים עשרה לאחז מלך יהודה מלך הושע בן-אלה בשמרון על-ישראל תשע שנים:
 (ב) ויעש הרע בעיני יקוק וק לא כמלכי ישראל אשר היו לפניו:
 (ג) עליו עלה שלמנאסר מלך אשור ויהי-לו הושע עבד וישב לו מנחה:
 (ד) וימצא מלך-אשור בהושע קשר אשר שלח מלאכים אל-סוא מלך-מצרים ולא-העלה מנחה למלך
 אשור כשנה בשנה ויעצרהו מלך אשור ויאסרהו בית קלא:
 (ה) ויעל מלך אשור בכל-הארץ ויעל שמרון ויצר עליה שלש שנים:
 (ו) בשנת התשיעית להושע לכד מלך-אשור את-שמרון ויגל את-ישראל אשורה וישב אתם בחלח ובחבור
 נהר גוזו וערי מדן: פ
 (ז) ויהי כיי-חטאו בני-ישראל ליקוק אלהיהם המעלה אתם מארץ מצרים מתחת יד פרעה מלך-מצרים
 וייראו אלהים אחרים:
 (ח) וילכו בחקות הגוים אשר הוריש יקוק מפני בני ישראל ומלכי ישראל אשר עשו:
 (ט) ויחפאו בני-ישראל דברים אשר לא-כו על-יקוק אלהיהם ויבנו להם במות בכל-עריהם ממגדל
 נוצרים עד-עיר מבצר:
 (י) ויצבו להם מצבות ואשרים על כל-גבעה גבהה ותחת כל-עץ רענן:
 (יא) ויקטרו-שם בכל-במות כגוים אשר-הגלה יקוק מפניהם ויעשו דברים רעים להכעיס את יקוק:
 (יב) ויעבדו הגללים אשר אמר יקוק להם לא תעשו את-הדבר הזה:
 (יג) ויעד יקוק בישראל וביהודה ביד כל-נביאו וביאי כל-חזה לאמרו שבו מדרכיכם הרעים ושמרו מצותי
 חקותי בכל-התורה אשר צויתי את-אבותיכם ואשר שלחתי אליכם ביד עבדי הנביאים:
 (יד) ולא שמעו ויקשו את-ערפם כערף אבותם אשר לא האמינו ביקוק אלהיהם:
 (טו) וימאסו את-חקיו ואת-בריתו אשר כרת את-אבותם ואת עדותיו אשר העיד בם וילכו אחרי ההבל
 ויהלו ואחרי הגוים אשר סביבתם אשר צוה יקוק אתם לבלתי עשות כהם:
 (טז) ויעזבו את-כל-מצות יקוק אלהיהם ויעשו להם מסכה שנים שני עגלים ויעשו אשירה וישתחוו
 לכל-צבא השמים ויעבדו את-הבעל:
 (יז) ויעבירו את-בניהם ואת-בנותיהם באש ויקסמו קסמים וינחשו ויתמכרו לעשות הרע בעיני יקוק
 להכעיסו:
 (יח) ויתאנף יקוק מאד בישראל ויסרם מעל פניו לא נשאר רק שבט יהודה לבדו:
 (יט) גם-יהודה לא שמר את-מצות יקוק אלהיהם וילכו בחקות ישראל אשר עשו:

(כ) וימאס יקוק בכל־זרע ישראל ויענם ויתנם ביד־שטים עד אשר השליכם מפניו:
 (כא) כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד וַיִּמְלִיכוּ אֶת־יִרְבֵּעַם בְּרִנְבֵט וַיִּדָּא וַיִּדַּח יִרְבֵּעַם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי יִקּוֹק וְהַחֲטִיִּאם חֲטָאָה גְדוֹלָה:
 (כב) וַיִּלְכוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטָּאוֹת יִרְבֵּעַם אֲשֶׁר עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה:
 (כג) עַד אֲשֶׁר־הִסִּיר יִקּוֹק אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנָיו כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד כָּל־עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים וַיִּגַּל יִשְׂרָאֵל מֵעַל אֲדַמְתּוֹ אֲשׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה: פ
 (כד) וַיָּבֵא מֶלֶךְ־אֲשׁוּר מִבְּבֶל וּמִכּוּתָהּ וּמֵעוֹא וּמִחַמַּת וּסְפָרוּיִם וַיֵּשֶׁב בְּעָרֵי שְׁמֶרוֹן תַּחַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שְׁמֶרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֶיהָ:

דברי הימים ב פרק כט

(א) יחזקיהו מלך בְּרַעֲשָׁרִים וְחַמְשָׁן שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִיָּה בַת־זַכְרְיָהוּ:
 (ב) וַיַּעַשׂ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי יִקּוֹק כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה דָּוִד אָבִיו:
 (ג) הוּא בִשְׁנֵה הָרֵאשׁוֹנָה לְמַלְכוֹ בַּחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן פָּתַח אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־יִקּוֹק וַיִּחַזְקֵם:
 (ד) וַיָּבֵא אֶת־הַכְּהֻנִּים וְאֶת־הַלְוִיִּם וַיֹּאסְפֵם לְרֹחֹב הַמִּזְרָח:
 (ה) וַיֹּאמֶר לָהֶם שְׁמַעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה הִתְקַדְּשׁוּ וּקְדָשׁוּ אֶת־בֵּית יִקּוֹק אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְהוֹצִיאוּ אֶת־הַנְּדָה מִרְהַקְדָּשׁ:
 (ו) כִּי־מַעַלּוֹ אֲבֹתֵינוּ וְעָשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי יִקּוֹק אֱלֹהֵינוּ וַיַּעֲזְבוּהוּ וַיִּסְבּוּ פְּנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יִקּוֹק וַיִּתְּנוּ־עַרְף:
 (ז) גַּם סָגְרוּ דַלְתוֹת הָאוֹלָם וַיִּכְבּוּ אֶת־הַנְּרוֹת וַקְטִירוּ וְעַלָּה לֹא־הָעִלּוּ בַקְדָּשׁ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ח) וַיְהִי קֶצֶף יִקּוֹק עַל־יְהוָה וַיִּרוּשָׁלַם וַיִּתְּנֵם לַזּוּעָה לַזּוּעוֹה לְשִׁמָּה וּלְשָׂרָקָה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רְאִים בְּעֵינֵיכֶם:
 (ט) וְהִנֵּה נִפְּלוּ אֲבוֹתֵינוּ בַּחֲרֹב וּבְנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְנָשֵׁינוּ בְּשִׁבִי עַל־זֹאת:
 (י) עַתָּה עִם־לִבִּי לִכְרוֹת בְּרִית לִיקּוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב מִמֶּנּוּ חֶרֶן אָפוּ:
 (יא) בְּנֵי עַתָּה אֲלִיתְשָׁלוּ כִּי־בְכֶם בַּחֲרֵ יִקּוֹק לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׂרְתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ מְשָׁרְתִים וּמְקַטְרִים:
 (יב) וַיִּקְמוּ הַלְוִיִּם מַחַת בְּרַעֲמֵשׁי וַיּוֹאֵל בְּרַעֲזָרְיָהוּ מֶרֶבְנֵי הַקְּהָתִי וּמֶרֶבְנֵי מְרֹי קִישׁ בְּרַעֲבָדִי וְעַזְרָיָהוּ בְּרִיהֶלְלָאֵל וּמֶרֶבְנֵי הַגִּרְשֵׁנִי יוֹאֵחַ בְּרִזְמָה וְעֵדוֹן בְּרִיּוֹאֵחַ:
 (יג) וּמֶרֶבְנֵי אֲלִיצָפֹן שְׁמַרְי וַיַּעֲוֹל וַיַּעֲוֹל וּמֶרֶבְנֵי אֶסָף זַכְרְיָהוּ וּמִתְנָהוּ: ס
 (יד) וּמֶרֶבְנֵי הַיִּמּוֹ יַחֲוֹל וַיַּחֲוֹל וּשְׁמַעִי ס וּמֶרֶבְנֵי יְדוּתוֹן שְׁמַעִיָּה וְעִזִּיאֵל:
 (טו) וַיֹּאסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֵאוּ כַּמִּצּוֹת־הַמֶּלֶךְ בַּדְּבָרֵי יִקּוֹק לְטַהַר בֵּית יִקּוֹק:
 (טז) וַיָּבֵאוּ הַכְּהֻנִּים לְפָנֵיהֶם בֵּית־יִקּוֹק לְטַהַר וַיּוֹצִיאוּ אֶת־כָּל־הַטְּמֵאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ בְּהֵיכַל יִקּוֹק לַחֲצַר בֵּית יִקּוֹק וַיִּקְבְּלוּ הַלְוִיִּם לְהוֹצִיא לְנַחַל־קִדְרוֹן חוּצָה:
 (יז) וַיַּחֲלוּ בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן לַקְדָּשׁ וּבַיּוֹם שְׁמוֹנָה לַחֲדָשׁ בָּאוּ לְאוֹלָם יִקּוֹק וַיִּקְדָּשׁוּ אֶת־בֵּית־יִקּוֹק לַיָּמִים שְׁמוֹנָה וּבַיּוֹם שֶׁשָּׁה עָשָׂר לַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן כָּלוּ: ס
 (יח) וַיָּבֵאוּ פְּנִימָה אֶל־חֲזֻקִיהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טַהַרְנוּ אֶת־כָּל־בֵּית יִקּוֹק אֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כְּלָיו וְאֶת־שִׁלְחָן הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כְּלָיו:
 (יט) וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ אַחַז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעַלּוֹ הִכְנֹו וְהִקְדָּשְׁנוּ וְהָנֵם לְפָנֵי מִזְבַּח יִקּוֹק:
 (כ) וַיִּשְׁכֶם יִחְזַקִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאסֵף אֶת־שָׂרֵי הָעִיר וַיַּעַל בֵּית יִקּוֹק:
 (כא) וַיָּבִיאוּ פְּרִים־שְׁבַעָה וְאֵילִים שְׁבַעָה וּכְבָשִׂים שְׁבַעָה וְצִפְרִי עִזִּים שְׁבַעָה לַחֲטָאת עַל־הַמִּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לְבְנֵי אַהֲרֹן הַכְּהֻנִּים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יִקּוֹק:
 (כב) וַיִּשְׁחֲטוּ הַבָּקָר וַיִּקְבְּלוּ הַכְּהֻנִּים אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּ הַמִּזְבְּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵלִים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבְּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם הַמִּזְבְּחָה:
 (כג) וַיִּגִּישׁוּ אֶת־שְׁעִירֵי הַחֲטָאת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַקֹּהֵל וַיִּסְמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם:
 (כד) וַיִּשְׁחֲטוּם הַכְּהֻנִּים וַיִּחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם הַמִּזְבְּחָה לְכַפֵּר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה וְהַחֲטָאת:
 (כה) וַיַּעֲמֵד אֶת־הַלְוִיִּם בֵּית יִקּוֹק בַּמִּצְלָתִים בַּנְּבָלִים וּבַכְּנֹוֹת בַּמִּצְוֹת דָּוִד וְגַד חֲזֵה־הַמֶּלֶךְ וְנָתַן הַנְּבִיא כִּי בִיד־יִקּוֹק הַמִּצּוָה בִּיד־נְבִיאִיו:
 (כו) וַיַּעֲמְדוּ הַלְוִיִּם בְּכָל־יְדֵי דָוִד וְהַכְּהֻנִּים בַּחֲצֻצּוֹת:
 (כז) וַיֹּאמֶר חֲזַקִּיָּהוּ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבָעֵת הַחֵל הָעוֹלָה הַחֵל שִׁיר־יִקּוֹק וְהַחֲצֻצּוֹת וְעַל־יְדֵי כָּל־יְדֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל:
 (כח) וְכָל־הַקֹּהֵל מִשְׁתַּחֲוִים וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר וְהַחֲצֻצּוֹת מַחֲצִצִּים מַחֲצִצִּים הַכֹּל עַד לְכָלוֹת הָעֹלָה:
 (כט) וּכְכָלוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל־הַנְּמַצְאִים אִתּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:

(ל) וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לְלוֹיִם לְהִלָּל לְיִקְוֹק בְּדַבְרֵי זָוִיד וְאַסְפֵּי הַחֲזֵה וַיְהִלְלוּ עַד- לְשִׁמְחָה וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ:
 (לא) וַיַּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר עֲתָה מִלַּאֲתֶם יִדְכֶם לְיִקְוֹק גָּשׁוּ וְהִבְיֵאוּ זִבְחִים וְתוֹדֹת לְבַיִת יְקֹוֹק וַיְבִיאוּ הַקְּהֵל זִבְחִים וְתוֹדֹת וְכָל-נְדִיב לֵב עֲלוֹת:
 (לב) וַיְהִי מִסְפָּר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִבְיֵאוּ הַקְּהֵל בְּקֹר שְׁבַעִים אֵילִים מֵאָה כַּבָּשִׂים מֵאֲתִים לְעֹלָה לְיִקְוֹק כָּל-אֶלֶה:
 (לג) וְהִקְדָּשִׁים בְּקֹר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים:
 (לד) רַק הַכֹּהֲנִים הָיוּ לִמְעַט וְלֹא יָכְלוּ לְהַפְשִׁיט אֶת-כָּל-הָעֹלֹת וַיִּחְזְקוּם אַחֵיהֶם הַלְוִיִּם עַד-כָּלֹת הַמִּלְאָכָה וְעַד יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי הַלְוִיִּם יִשְׂרָי לִבָּב לְהִתְקַדֵּשׁ מִהַכֹּהֲנִים:
 (לה) וְגַם-עֹלָה לְרֹב בְּחֻלְבֵי הַשְּׁלָמִים וּבְנִסְכִּים לְעֹלָה וְתִכּוֹן עֲבוֹדַת בַּיִת יְקֹוֹק:
 (לו) וַיִּשְׂמַח יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל-הָעָם עַל הַהִכִּין הָאֵלֶּהִים לְעַם כִּי בִפְתָאֵם הָיָה הַדְּבָר:

רש"י דברי הימים ב פרק כט
 (יז) ויקדשו את בית ה' לימים שמונה - לכך עכבו בטהרה לטהר כל כך לפי שאחז צייר כל הכתלים צלמי משכית כדכתיב (יחזקאל כ"ג) צלמי כשדים חקוקים בשר ועכבו ח' ימים עד שהשחיתו דמות הצלמים מן הכתלים וביום י"ו לחדש כלו הכל הבית והעזרה:
 (לז) על ההכין האלהים לעם - לעבדו ולעשות רצונו דוגמא דלמטה /דברי הימים ב/ (ל) כל לבבו הכין לדרוש וגו' וגם שמחו כי בפתאום היה הדבר עליהם בשנה ראשונה למלכו לשוב אל ה' ושב מיד:

מצודת דוד דברי הימים ב פרק כט
 כי הלוים ישרי לבב - המה היו ישרי לבב למהר לקדש עצמן יותר מן הכהנים אשר נתעצלו בדבר:

שמות פרק לב
 (כו) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לְיִקְוֹק אֵלֵי וַיֹּאסְפוּ אֵלָיו כָּל-בְּנֵי לֵוִי:

חומת אנך דברי הימים ב פרק כט
 והוציאו את הנדה מהקדש. המפרש פירש כי מיאוס נדה יותר מן המת ואפשר דנקט נדה לרמוז דמה נדה יש לה טהרה גם ישראל הגם שחטאו הרבה בידם ליטהר כנדה שיש לה טהרה ויכולים לשוב בתשובה וה' מקבל שבים והוא פתיחה למה שאומר עתה עם לבבי לכרות ברית וכו':

מלבי"ם דברי הימים ב פרק כט
 (י) עתה עם לבבי לכרות ברית. ובזה יחדש גם ה' בריתו הקודם, כמ"ש (דברים ד, ל) בצר לך ומצאוך וכו' ושב וכו'.

דברי הימים ב פרק ל
 (א) וַיִּשְׁלַח יְחִזְקִיָּהוּ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וְגַם-אֲגֻרוֹת כְּתָב עַל-אֲפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה לָבוֹא לְבַיִת יְקֹוֹק בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לְיִקְוֹק אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
 (ב) וַיֹּעֲזַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל-הַקְּהֵל בִּירוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי:
 (ג) כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת בְּעַת הַהִיא כִּי הַכֹּהֲנִים לֹא-הִתְקַדְּשׁוּ לְמִדֵּי וְהָעָם לֹא-נִאֲסְפוּ לִירוּשָׁלַם:
 (ד) וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ וּבְעֵינֵי כָל-הַקְּהֵל:
 (ה) וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיר קוֹל בְּכָל-יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר-שֶׁבַע וְעַד-דָּוָן לָבוֹא לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לְיִקְוֹק אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַם כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ בְּכַתּוּב:
 (ו) וַיִּלְכְּדוּ הַרְצִיִּים בְּאֲגֻרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו בְּכָל-יִשְׂרָאֵל וַיְהוּדָה וּכְמִצְוֹת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל-יְקֹוֹק אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל וַיָּשׁוּב אֶל-הַפְּלִיטָה הַנִּשְׁאָרָת לְכֶם מִכָּף מַלְכֵי אֲשׁוּר:
 (ז) וְאֶל-תְּהִיוּ כְּאֲבוֹתֵיכֶם וְכְאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מְעַלּוּ בְיִקְוֹק אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּתְּנֵם לְשִׁמְהָ כַּאֲשֶׁר אֲתֶם רְאִים:
 (ח) עֲתָה אֶל-תִּקְשׁוּ עֲרֻפְכֶם כְּאֲבוֹתֵיכֶם תִּנּוּ-יָד לְיִקְוֹק וּבֵאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הַקְּדִישׁ לְעוֹלָם וְעַבְדוּ אֶת-יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם וַיָּשׁוּב מִכֶּם חֲרוֹן אַפּוֹ:
 (ט) כִּי בְשׁוּבְכֶם עַל-יְקֹוֹק אַחֵיכֶם וּבְנִיכֶם לְרַחֲמִים לְפָנֵי שׁוֹבֵיהֶם וּלְשׁוּב לְאַרְץ הַזֹּאת כִּי-חַנּוּן וּרְחוּם יְקֹוֹק אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא יִסִּיר פָּנָיִם מִכֶּם אִם- תִּשׁוּבוּ אֵלָיו:

שמות פרק לד
 (ד) ויפסל שני־לחות אבנים כראשנים וישכם משה בבקר ויעל אל־הר סיני כאשר צוה יקוק אתו ויקח בידו שני לוחות אבנים:
 (ה) וירד יקוק בענן ויציב עמו שם ויקרא בשם יקוק:
 (ו) ויעבר יקוקו על־פניו ויקרא יקוק אל רחום וחננו ארך אפים ורב־חסד ואמת:
 (ז) נצר חסד לא־לפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה לא ינקה פקדו עון אבות על־בנים ועל־בני בנים על־שלישים ועל־רבעים:
 (ח) וימהר משה ויקד ארצה וישתחו:
 (ט) ויאמר אם־נא מצאתי חן בעיניך אֲדַנִּי ילך־נא אֲדַנִּי בקרבנו כי עם־קשה־עֲרֹף הוא וסלחת לעוננו ולחטאתנו ונחלתנו:
 (י) ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל־עמך אעשה נפלאות אשר לא־נבראו בכל־הארץ ובכל־הגוים וראה כל־העם אשר־אתה בקרבנו את־מעשה יקוק כי־נורא הוא אשר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ:

דברי הימים ב פרק ל

(י) ויהיו הרצים עברים מעירו לעיר בארץ־אפרים ומנשה ועד־זבלון ויהיו משחיקים עליהם ומלעגים בם:
 (יא) אך־אנשים מאשר ומנשה ומזבלון נכנעו ויבאו לירושלם:
 (יב) גם ביהודה היתה יד האלהים לתת להם לב אחד לעשות מצות המלך והשרים בדבר יקוק:
 (יג) ויאספו ירושלם עם־רב לעשות את־חג המצות בחדש השני קהל לרב מאד:
 (יד) ויקמו ויסירו את־המזבחות אשר בירושלם ואת כל־המקטרות הסירו וישליכו לנחל קדרון:
 (טו) וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני והכהנים והלויים נכלמו ויתקדשו ויבאו עלות בית יקוק:
 (טז) ויעמדו על־עמדם כמשפטם כתורת משה איש־האלהים הכהנים זרקים את־הדם מיד הלויים:
 (יז) כירבת בקהל אשר לא־התקדשו והלויים על־שחיטת הפסחים לכל לא טהור להקדיש ליקוק:
 (יח) כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה יששכר וזבלון לא הטהרו כי־אכלו את־הפסח בלא כפֿתוב כי־התפלל יחזקיהו עליהם לאמר יקוק הטוב יכפר בעד:
 (יט) כל־לבבו הכין לדרוש האלהים יקוק אלהי אבותיו ולא כטהרת הקדש:
 (כ) וישמע יקוק אל־יחזקיהו וירפא את־העם:
 (כא) ויעשו בני־ישראל הנמצאים בירושלם את־חג המצות שבעת ימים בשמחה גדולה ומהללים ליקוק יום ביום הלויים והכהנים בכל־יעז ליקוק:
 (כב) וידבר יחזקיהו על־לב כל־הלויים המשכילים שכל־טוב ליקוק ויאכלו את־המועד שבעת הימים מזבחים זבחי שלמים ומתודים ליקוק אלהי אבותיהם:
 (כג) ויועצו כל־הקהל לעשות שבעת ימים אחרים ויעשו שבעת ימים שמחה:
 (כד) כי חזקיהו מלך־יהודה הרים לקהל אלף פרים ושבעת אלפים צאן ס והשרים הרימו לקהל פנים אלף וצאן עשרת אלפים ויתקדשו כהנים לרב:
 (כה) וישמחו כל־קהל יהודה והכהנים והלויים וכל־הקהל הבאים מישראל והגרים הבאים מארץ ישראל והיושבים ביהודה:
 (כו) ותהי שמחה גדולה בירושלם כי מימי שלמה בודויד מלך ישראל לא כזאת בירושלם:
 (כז) ויקמו הכהנים הלויים ויברכו את־העם וישמע בקולם ותבוא תפלתם למעון קדשו לשמים:

מלכים א פרק ח

(ל) ושמעת אל־תחנונת עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו אל־המקום הזה ואתה תשמע אל־מקום שבתך אל־השמים ושמעת וסלחת:

מלכים א פרק ח

(מח) ושבנו אליך בכל־לבבם ובכל־נפשם בארץ איביהם אשר־שבנו אתם והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם העיר אשר בחרת והבית אשר־בנית בניתי לשמך:
 (מט) ושמעת השמים מכן שבתך את־תפלתם ואת־תחנונתם ועשית משפטם:

דברים פרק כו

(טו) הַשְּׂקִיפָה מִמַּעַן קִדְשָׁךְ מֵרַשְׁמִים וּבָרַךְ אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֵת הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לָנוּ כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּינוּ אַרְצָה זָבֶת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יב עמוד ב
אמר רבי יהודה: שני רקיעים הן, שנאמר: הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים. ריש לקיש אמר: שבעה, ואלו הן: וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכון, ערבות. וילון - אינו משמש כלום, אלא נכנס שחרית ויוצא ערבית, ומחדש בכל יום מעשה בראשית, שנאמר הנוטה כדק שמים וימתחם כאהל לשבת. רקיע - שבו חמה ולבנה כוכבים ומזלות קבועין, שנאמר ויתן אתם אלהים ברקיע השמים. שחקים - שבו רחיים עומדות וטוחנות מן לצדיקים, שנאמר ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכל וגו'. זבול - שבו ירושלים ובית המקדש, ומזבח בנוי, ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן, שנאמר בנה בניתי בית זבל לך מכון לשבתך עולמים. ומנלן דאיקרי שמים - דכתיב הבט משמים וראה מזבל קדשך ותפארתך. מעון - שבו כיתות של מלאכי השרת, שאומרות שירה בלילה וחשות ביום, מפני כבודן של ישראל, שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

רש"י מסכת חגיגה דף יב עמוד ב
מעון - לשון מדור, מקום שמלאכים דרין בו.

מהרש"א חידושי אגדות מסכת חגיגה דף יב עמוד ב
מ"ה שאומרים שירה בלילה כו'. מפני כבודן של ישראל כו' דשירתן של ישראל עיקרה ביום בתפלתן ב"פ שחרית ומנחה שהן חובה כדמסיים בהאי קרא תפלה לאל חי משא"כ ערבית הוא רשות וכה"ג אמרו בפ"ק דע"ז מהאי קרא דהקב"ה שומע שירה מפי חיות בלילה ומשמע מכל זה דאין המלאכים אומרים שירה ביום כלל

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד א
ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח, וסנחריב גוג ומגוג.

מלכים א פרק ח
(סה) וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בַּעֲת־הַהִיא וְאֶת־הַחֹג וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבֹא חֲמָתוֹ עַד־נַחַל מִצְרַיִם לִפְנֵי יְקֹקֶק אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים אַרְבַּעַה עָשָׂר יוֹם:
(סו) בַּיּוֹם הַשְּׂמִינִי שָׁלַח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיִּלְכְּוּ לְאַהֲלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְקֹקֶק לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ:

רש"י דברי הימים ב פרק ל
(א) וגם אגרות כתב על אפרים ומנשה וגו' - כי עדיין לא גלו כי זה היה בשנה ראשונה למלכו והם לא גלו כי אם בשש למלכו כדכתיב (במלכים ב' י"ח) וילכדה בקצה שלש שנים בשנת שש לחזקיה והיא שנת ט' להושע מלך ישראל כאשר תמצא כתוב בסוף הספר:
(ג) כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא - בחדש הראשון בניסן:
כי הכהנים לא התקדשו למדי - התקדשו להיות די לישראל בהם להקריב פסחיהם ואין צריך לומר שלא היו יכולים לעשותו בניסן שהרי לא כלו לקדש את הבית עד י"ו בניסן וכן פתרון כי לא יכלו לעשותו בעת ההיא כלומר אפי' אם לא עכבו טהר' הב' שלא כלו עד י"ו בניסן לא היינו יכולין לעשותו עתה לפי כי הכהנים לא התקדשו למדי:
(טו) והכהנים והלויים נכלמו - שערכו להתקדש ולפיכך עכבו כל כך מלבוא עד עתה כי לא יוכלו להאמין בדבר הזה קודם לכן לפי שהזניחן אחז מכהן וכך היו אומרים אפשר אתמול עבד אחז עבודת כוכבים ובנו יחזקיהו לאלתר בשנה ראשונה מיד בחדש הראשון ויאמר לכהנים וללויים לעבוד לאל אחד לבדו ויצטרך לנו ולכך נתעצלו ונתרשלו מלבא וגם שאר יהודה שלפניו הזניח אחז וכשחקרו והבינו דבר שהכל היה לשם שמים באו ויתקדשו כלם:

מצודת דוד דברי הימים ב פרק ל
כי לא לרוב - כי לזמן מרובה לא עשו פסח ככתו' בתורה ולזה היה מהצורך להזכיר' ולזרזם:

דברי הימים ב פרק לא

(א) וככלות כל-זאת יצאו כל-ישראל הנמצאים לערי יהודה וישברו המצבות ויגדעו האשרים וינתצו את-הבמות ואת-המזבחות מכל-יהודה ובנימן ובאפרים ומנשה עד-לכלה וישבו כל-בני ישראל איש לאחוזתו לעריהם:

ויקרא פרק כה

(י) וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דגור בארץ לכל-ישביה יוכל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל-אחוזתו ואיש אל-משפחתו תשבו:

דברי הימים ב פרק לא

(ב) ויעמד יחזקיהו את-מחלקות הכהנים והלויים על-מחלקותם אישו כפי עבדתו לכהנים וללויים לעלה ולשלמים לשרת ולהדות ולהלל בשערי מחנות יקוק:
(ג) ומנת המלך מורכשו לעלות לעלות הבקר והערב והעלות לשבתות ולחדשים ולמעדים ככתוב בתורת יקוק:
(ד) ויאמר לעם ליושבי ירושלם לתת מנת הכהנים והלויים למען יחזקו בתורת יקוק:
(ה) וכפרץ הדבר הרבו בני-ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה ומעשר הכל לרב הביאו:

שמות פרק לו

(ג) ויקחו מלפני משה את כל-התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבדת הקדש לעשת אתה וזה הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר:
(ד) ויבאו כל-החכמים העשים את כל-מלאכת הקדש איש-איש ממלאכתו אשר-המה עשים:
(ה) ויאמרו אל-משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה למלאכה אשר-צוה יקוק לעשת אתה:

מלבי"ם דברי הימים ב פרק לא פסוק ה

(ה) וכפרץ. וכאשר רבו כהנים ולויים עוסקים בתורה שהוטל על ישראל לפרנסם, הוסיפו ב"י שלא לבד שנתנו להם ראשית דגן תירוש ויצהר שחייב מן התורה, כי הביאו גם מן יתר תבואת שדה כמו קטניות, וגם מעשר הכל, שעשרו כל אשר היה להם, כמו מעשר כספים והריוח שלהם, והכל הביאו לרוב, עד שהיה מספיק לפרנסתם:

דברי הימים ב פרק לא

(ו) ובני ישראל ויהודה היושבים בערי יהודה גם-הם מעשר בקר וצאן ומעשר קדשים המקדשים ליקוק אלהיהם הביאו ויתנו ערמות ערמות:
(ז) בחדש השלישי החלו הערמות ליסוד ובחדש השביעי כלו:
(ח) ויבאו יחזקיהו והשרים ויראו את-הערמות ויברכו את-יקוק ואת עמו ישראל:
(ט) וידרש יחזקיהו על-הכהנים והלויים על-הערמות:
(י) ויאמר אליו עזריהו הכהן הראש לבית צדוק ויאמר מהחל התרומה לביא בית יקוק אכול ושבוע והותר עד-לרוב כי יקוק ברך את עמו והנותר את-ההמון הזה:

ויקרא פרק ט

(כג) ויבא משה ואהרן אל-אהל מועד ויצאו ויברכו את-העם וירא כבוד-יקוק אל-כל-העם:

רש"י דברי הימים ב פרק לא

(ט) וידרש יחזקיהו - לפי שראה חזקיהו הערימות גדולות אמר בלבו שמא לא לקחו הכהני' והלוי' מהם ולא נגעו בהם שאם נגעו בהם איך נתרבו כל כך ותמה ודרש מהם על דבר הערימות על מה זה ויאמר אליו עזריהו - (הוא היה בימי עזריהו) (י)

מהחל התרומה לביא - אכלנו אכול ולא אכילת עראי אלא אכול ושבוע והותר ומה שאתה מתמה על שאכלנו ד' חדשים ואעפ"כ ערמותיהם כל כך גדולות זה הדבר כי ברוך ה' את עמו ונתן להם תבואות הרבה

ויקרא פרק כה
(יח) וְעִשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וְעִשִׂיתֶם אֹתָם וְיִשְׁבַּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבָטַח:
(יט) וְנָתַנָּה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאֶכְלַתֶם לִשְׁבַע וְיִשְׁבַּתֶם לְבָטַח עָלֶיהָ:

רש"י ויקרא פרק כה פסוק יט
ואכלתם לשבע - אף בתוך המעים תהא בו ברכה:

דברי הימים ב פרק לא
(יא) וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ לְהַכִּינֵן לְשָׁכוֹת בְּבֵית יְקֹזֶק וַיְכִינֵנו:
(יב) וַיָּבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַקֹּדְשִׁים בְּאֲמוֹנָה וְעַל־יָהִם נָגִיד כּוֹנְנִיהוּ וְכֹנְנִיהוּ הַלְוִי וְשִׁמְעִי אָחִיהוּ מִשְׁנָה:
(יג) וַיְחִיאֵל וְעִזְזִיהוּ וְנָחַת וְעִשָּׂהָאֵל וַיְרִימֹת וַיִּזְבֹּד וְאֵלִיאֵל וַיִּסְמְכֵיהוּ וּמַחַת וּבְנֵיהוּ פְּקִידִים מִיַּד כּוֹנְנִיהוּ וְכֹנְנִיהוּ וְשִׁמְעִי אָחִיו בְּמִפְקַד יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְעִזְרִיָּהוּ נָגִיד בֵּית־הָאֱלֹהִים:
(יד) וְקוֹרָא בְּרִימְנָה הַלְוִי הַשּׁוֹעֵר לְמִזְבֵּחַהּ עַל נְדָבוֹת הָאֱלֹהִים לְתַת תְּרוּמַת יְקֹזֶק וְקֹדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים:
(טו) וְעַל־יָדוֹ עָדוֹ וּמִנִּימוֹ וַיִּשׁוּעַ וְשִׁמְעִיהוּ אֲמַרְיָהוּ וְשִׁכְנִיָּהוּ בְּעַרְי הַכְּהֻנִּים בְּאֲמוֹנָה לְתַת לְאָחִיהֶם בְּמַחְלָקוֹת כְּגֹדוֹל כְּקָטָן:
(טז) מִלְבָּד הַתִּיחֶשֶׁם לְזָכְרִים מִבֶּן שְׁלוֹשׁ שָׁנִים וְלַמַּעֲלָה לְכָל־הַבָּא לְבֵית־יְקֹזֶק לְדַבְר־יּוֹם בְּיוֹמוֹ לְעַבְדוֹתָם בְּמִשְׁמֹרוֹתָם כְּמַחְלָקוֹתֵיהֶם:
(יז) וְאֵת הַתִּיחֶשׁ הַכְּהֻנִּים לְבֵית אַבּוֹתֵיהֶם וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְלַמַּעֲלָה בְּמִשְׁמֹרוֹתֵיהֶם בְּמַחְלָקוֹתֵיהֶם:
(יח) וְלַהַתִּיחֶשׁ בְּכָל־טָפָם נְשִׂיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם לְכָל־קֶהֶל כִּי בְּאֲמוֹנָתָם יִתְקַדְּשׁוּ־קֹדֶשׁ:
(יט) וְלִבְנֵי אֶהֱרֹן הַכְּהֻנִּים בְּשָׂדֵי מַגֶּרֶשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וְעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר נָקְבוּ בְּשֵׁמוֹת לְתַת מְנוֹת לְכָל־זָכָר בְּכֹהֲנִים וְלְכָל־הַתִּיחֶשׁ בְּלוֹיִם:
(כ) וַיַּעַשׂ כְּזֹאת יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה וַיַּעַשׂ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֲמֵת לִפְנֵי יְקֹזֶק אֱלֹהָיו:
(כא) וּבְכָל־מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר־הִחֲלוּ בְּעַבְדוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לְדַרְשׁ לְאֵלֵהֶיו בְּכָל־לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ:

מלבי"ם דברי הימים ב פרק לא

(כ) ויעש הטוב. במצות שבין אדם למקום: והישר. בדברים שבין אדם לחברו: והאמת. באמונות ודעות:
(כא) ובכל מעשה. ובכל אשר החל באיזה מצוה, בין בעבודה בין בתורה בין במצוה, היה בכל לבו בלי שום פניה, ועי"כ הצליח ועלה בידו כי היה לו סייעתא דשמיא על כל מעשיו

רלב"ג מלכים ב פרק יח פסוק ג

(ג) ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה דוד אביו - הנה בזה הוסיף על דוד כי הוא לא חטא אך עשה תמיד הישר בעיני ה' ודוד חטא על דבר אוריה:

נחש הנחושת:

רש"י מלכים ב פרק יח פסוק ד

(ד) ויקרא לו נחשתן - לשון בזיון כלומר מה צורך בזה אינו אלא נחש נחושת:

רד"ק מלכים ב פרק יח פסוק ד

(ד) וכתת נחש הנחשת - יש מרז"ל שאמרו שוחק וזור' לרוח כי היה אסו' בהנא' ומהם אמרו כי לא היה אסור בהנא' כי משה רבינו ע"ה משלו עשה אותו שנא' עשה לך שרף משלך שהעובדים אותו לא היו יכולי לאוסרו כי אין אדם אוס' דבר שאינו שלו ובדין הוא נמי דכתותי לא הוה צרי' אלא כיון דחזא חזקיה דקא טעו ישראל בתרי' עמד וכתתו:

כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטירים לו - מעת שהרעו מלכי יהודה וטעו ישראל אחר ע"ג עד הימי' ההמ' שמלך חזקיהו היו בני ישראל מקטרי' לו כיון שמצאו כת' ורא' אותו וחי היו חושבי' כי טוב הוא להי' אמצעי ולעבוד אותו והיה מונח מימות משה זה הנחש לזכרון הנס כמו צנצנת המן ואסא ויהושפט שלא בערוהו כאש' בערו שאר הע"ג מפני שלא מצאו כשמלכו שהיו עובדין ומקטרים לזה הנחש והיו מניחים אותו לזכרון הנס וחזקיהו ראה לבער אותו כשביער הע"ג כי בימי אביו היו עובדים לו כמו לע"ג אף על פי שהטובים היו זוכרים בו הנס אמר טוב לבער אותו וישכח הנס מלהניחו ויטעו בני ישראל היום או מחר אחריו ורבותינו ז"ל אמרו אפשר בא אסא ולא בערו בא יהושפט ולא בערו והלא כל עבודת גלולים שבארץ יהודה אסא ויהושפט ביערום אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו: ויקרא לו נחשתן - דרך בזיון כלומר אינו אלא נחשת מה כח יש בו להרע ולהטיב בעת שכתתו קרא לו כן אמר להם לישראל איך יעלה בלב אדם כי זה יועיל כי אינו אלא נחשת ותוספת הנו"ן להקטינו כמ"ד האמינו וי"ו נו"ן אישון שבתון וי"ת והיו קרן ליה נחשתן כלומר ישראל שהיו עובדים אותו היו קורין אותו נחשתן:

רלב"ג מלכים ב פרק יח פסוק ד
היו בני ישראל מקטרים לו - הנה חשבו שתהיה לזאת הצורה מדרגה אלהית מפני שעשאה משה והיה כל הנשוק וראה אותו וחי והנה קרא לו חזקיה נחשת שלהן כאילו יאמר שאין לזאת הצורה כח כי אם מה שיש מהכח לנחשת:

מלבי"ם מלכים ב פרק יח פסוק ה
(ה) ואחריו לא היה כמוהו. במדת הבטחון, שמ"ש ביאשיהו (לקמן כג, כה) שכמוהו לא היה לפניו, הוא במדת התשובה: (ז) והיה ה' עמו. כמו שדבק בה' כן היה ה' עמו, ועי"כ השכיל בכל דרכיו ע"י עזר אלוה. ותחת שבימי אחז גבר עליו מלך ישראל והוצרך להיות עבד לאשור כדי שיושיעהו מידו, ופלשתים פשטו בארץ יהודה, היה הכל בהפך, הוא מרד במלך אשור:

המהפכה הדתית של חזקיה בעיני חכמי התלמוד:

ישעיהו פרק י
(כז) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יְסוּר סִבְלוֹ מֵעַל שַׁכְמֹךָ וְעָלוּ מֵעַל צְוָאֲרַךְ וְחָבַל עַל מַפְנֵי שְׂמֹךְ:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד עמוד ב
והיה ביום ההוא יסור סבלו מעל שכמך ועלו מעל צוארך וחבל על מפני שמך, אמר רבי יצחק נפחא: חובל עול של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. מה עשה? נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו, בדקו מדן ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ, מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת, איש ואשה, שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה, ועל אותו הדור הוא אומר והיה ביום ההוא איש עגלת בקר ושתי צאן וגו' ואומר והיה ביום ההוא יהיה כל מקום אשר יהיה - שם אלף גפן באלף כסף לשמיר ולשית יהיה. אף על פי שאלף גפן באלף כסף - לשמיר ולשית יהיה.

תרגום יונתן ישעיהו פרק י פסוק כז
(כז) וְיִהְיֶה בַּעֲדָנָא הַהִיא תַּעֲדִי מְרוֹתֶיהָ מִנֶּךָ וְנִירֶיהָ מֵעַל צְוָרְךָ וַיִּתְּבְּרוּ עִמָּמִיא מִן קִדְם מְשִׁיחָא:
רש"י מסכת סנהדרין דף צד עמוד ב

מגבת ועד אנטיפרס - מקומות שבסוף התחומים. אף על פי שאלף גפן באלף כסף - שהן יקרים, שאין להם רוב כרמים - אפילו הכי לשמיר ולשית יהיה, שמניחין אותן לאבוד ומביירים אותן והיו עוסקין בתורה.

חידושי אגדות למהר"ל סנהדרין דף צד עמוד ב
עם עייף בתורה וכו'. כאשר יש עליהם עול התורה הם דביקים במדריגה השכלית, ולפיכך ראוי לעשות להם נס נבדל מן הטבע כמו שנעשה נס לעוברי ים ולדורכי ירדן שנעשה להם נס נבדל מן הטבע. וכבר בארנו בחבור גבורות השם (פ"מ ומ"א) דבר זה כי עוברי ימים שנעשה להם נס היה זה התגברות על הטבע כמו שמבואר שם. ואלו אשר היו סובלים עליהם על התורה אין זה רק התגברות על הטבעי ולהיות דבק בשכל, ובשביל כך ראוי שיעשה להם נס להתגבר על הטבע החמרית.